

Dunav.

Drugi moj! znano ti je, da sem med vodami avstrijsko-ogerske monarhije najmenitnejša in največja reka. Nekateri me zovó tudi „Donavo“, kar pa ni, da bi posnemal; kajti moje jedino in pravo imé je le Dunav in tega se drži tudi ti, bodi-si da govoriš ali pišeš o meni.

Moj izvirek najdeš v temnem Črnem lesu na Nemškem, ter se takój v početku obrnem s silnim hrepenenjem proti vzhodu, to je proti onem kraji sveta, od koder je vsemu človeštvu zasijala luč resnice in odrešenja. Gorovje zapustivši, vijem se do Ininega izliva v razteglem loku preko švabsko-bavarske planote. Takój pri Ininem izlivu, ki mi obflo vode iz planin prinese, prestopim pri bavarskem mestu Pasovu bavarsko mejo ter postanem reka avstrijska. Pri Greinu stojé v mojej strugi velikanske skale, ob katerih se narejata tomun in vrtinec; obá sta bila nekdaž ladijam zeló opasna (nevarna), a zdaj jim je vožnja zeló olajšana, ker so glavno skalovje izstrelili in iztrébili ter se ni nobene opasnosti več bati. Pozabil sem ti povedati, da tečem po gorenje Avstrijskem mimo prijaznega mesta Linca, ki leží ob mojem desnem bregu in je glavno mesto deželi. Spodaj pod mestom Lincem se izliva v mojo strugo reka Travná, ki priteče iz „Salzkammerguta“, planinskega kraja, v katerem lahko vidiš mnogo prekrasnih jezer in slapov. Od Linca dalje dospejem kmalu do izliva reke Anize, ki ob mojem desnem bregu dela mejo med Gorenje in Dolenje-Avstrijskim. Od mestica Greina dalje tečem nekoliko mirneje proti Dunaji, glavnem mestu našega cesarstva. Pri Kremsu, ki leží ob mojem levem bregu, stopim v bolj razširjeno kotlino, tulnsko polje imenovano, ki je zeló rodovitno in od koder kmalu ugledam prelepo opatijo Klosterneuburško, sezidano od Leopolda svetega 1108. l. Od Dunaja naprej tečem polagoma in brez ovir preko moravskega polja; blizu Moravinega izliva, ki od leve v mojo strugo prihaja, proderem male Karpate in stopim v malo ogersko nižino, kder se delim v več pánog, ki dva velika otoka obdajejo. Morava ob mojem levem bregu loči Avstrijo od Ogerske. Na Ogersko prestopivši takój si pridobim novih prijateljic in novih moči z dotoci, ki se v mojo strugo izlivajo ter tako mojo dosedanjo moč še mnogo bolj pomnožujejo. Ti moji dotoci ob mojem desnem bregu so: Litava, Raba, Drava in Sava; ob levem pa so: Vag, Nitra, Gron, Ipolj in Tisa. Pri mestu Vacovu, ki stoji ob mojem levem bregu, obrnem se proti jugu in stopim v dolenko ogersko nižino. Ne dolgo in ponosno se vijem mimo Buda-Pešte, ki je stolno mesto ogerskega kraljestva. Zapustivši Pešto hitim še vedno proti jugu, dokler ne dospejem do meje slavonske; tu sprejemem sestro Dravo v svoje naročje ter se obrnem ž njo naravnost proti vzhodu. Takó hitim nekaj časa naprej ter sprejemem še Tiso z njenimi rumenimi valovi v svojo strugo in se ž njo vred obrnem zopet proti jugu. Pri Zemunu me pozdravi sestra Sava, združi se z menoj in skupaj hitiva, delajoč mejo Srbiji, do stare Ršave, kjer zapustim prelepo avstrijsko cesarstvo ter derem skozi dolgo kamenito preseko med erdeljskimi planinami in srbskim hribovjem ter delam tukaj ladijam več neugodnih tomunov. Na tem oddelku svojega potovanja se, poprej 1000 metrov širok, stisnem zdaj na 200 metrov širjave ter

tečem dalje proti vzhodu preko globoke valaške nižave, kjer narejam mnogo barjev (močarin) in jezer, a zna se, da tudi obilo otokov. Na zahodu valaške nižine, pobravši še poprej reko Olto v svoje naročje, sem užé precej blizu črnemu morju, ali neka malo višja planjava, ki se Dobrudša imenuje, zagraja mi pot, da ne morem naravnost v morje, zato se obrnem proti severu. Na tem potu do Galaca tekoč se pred jugovzhodnimi končinami erdeljsko-moldavskih Karpatov obrnem zopet proti vzhodu, poberem še poprej reki Seret in Prut, ter se naposled utrujen dolzega popotovanja in na pet pánog razcepljen izgubim v svoj globoko mi izkopani solnati grob — črno morje.

Ivan T.

K è s.

Andrejček gre necega dnè iz učilnice. Mimo ubožne hiše idoč, ugleda pred vrati dečka, ki je sedel na kámenu, lice si zakrival z robcem, in je milo, milo jokal.

„Kaj ti je, da se jokaš? — Ali te morda zobjó bolé?“ vpraša Andrejček dečka.

„O nè,“ odgovori deček.

„Ali si gladen (lačen)?“

„Nisem,“ odgovori zopet deček.

„Čimu potlej tako milo jokaš?“

„Oh, mati mi je umrla,“ odgovori deček in se še bolj ihti.

„To je pač žalostno in britko za tebe. Zdaj užé vem, zakaj se tako milo jokaš,“ — reče Andrejček.

„Nu jaz se še za nekaj družega jokam. Zdaj se še le namreč spominjam, kolikokrat svoje dobre matere nisem slušal in kolikokrat se je ona nad menoj jezila. To mi je zdaj žal, to me zeló boli. Ali kaj si hočem — popraviti zdaj tegá več ne morem, ker mi je mati mrtva in užé štiri dni leži v grobu. O ko bi mi moja dobra mati še živela, kako rad bi jo ubogal in kako pristrčno bi jo ljubil! Ali zamán je zdaj vse!“

Andrejček je šel nato globoko ganen in počasi domóv, ter si je mislil: „Nikoli nečem žaliti ne očeta ne matere svoje.“

T. B.

Sinek očetu v novega léta dan.

Óče! zdaj Vam obetújem:

Priden hočem vedno biti,

Vrlo hočem se učiti;

O daréh se zahvaljújem,

Kar ste méni jih podáli,

S tem ljubezen mi kazáli.

Móžil bodem pregoréce,

V zdravji da Vas Bog ohráni,

Vsega hudega obrani,

Vsuje Vam obilo sreče;

Vaše vsako mi povélje

Bode vselej na veselje.

— 4